

Sygn. akt III CO 37/15

POSTANOWIENIE

Dnia 1 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski

w sprawie z wniosku Województwa [...] - Zarządu Dróg Wojewódzkich
w K.

przeciwko A. z siedzibą w C. (Hiszpania)

o zawiązanie do próby ugodowej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 1 czerwca 2015 r.,

wniosku o oznaczenie sądu,

oznacza Sąd Rejonowy w K. jako właściwy.

UZASADNIENIE

W dniu 28 marca 2014 r. Województwo [...] (Zarząd Dróg Wojewódzkich w K.) zawarło ze spółką A. w C. (Hiszpania) umowę o realizację projektu „Inteligentny system sterowania ruchem w [...]”. W umowie postanowiono m.in., że spory mogące wynikać przy realizacji umowy będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Województwa [...] – Zarządu Dróg Wojewódzkich w K.

W dniu 4 lutego 2015 r. do Sądu Rejonowego w K. wpłynął wniosek Województwa [...] – Zarządu Dróg Wojewódzkich w K. o zavezwanie A. do próby ugodowej „w sprawie zapłaty na rzecz wnioskodawcy kwoty 123.428,02 zł z odsetkami ustawowymi” z tytułu kary umownej wynikającej z umowy z dnia 28 marca 2014 r.

Sąd Rejonowy – zważywszy, że uczestnik ma siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz że jurysdykcja krajowa sądu polskiego jest niewątpliwa – stwierdził, iż przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie pozwalają na ustalenie właściwości miejscowej w sprawie, gdyż nie da się ustalić „sądu rejonowego ogólnie właściwego dla przeciwnika”. W tej sytuacji zwrócił się do Sądu Najwyższego o oznaczenie sądu, do którego należy wnieść wniosek o zavezwanie do próby ugodowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postępowanie cywilne dzieli się na postępowanie główne, tj. rozpoznawcze, służące – przez rozstrzygnięcie sporów i załatwianie innych spraw co do ich istoty – ochronie stosunków prawnych i praw podmiotowych, postępowanie egzekucyjne, prowadzące do realizacji praw poddanych ochronie, oraz postępowania pomocnicze, mające na celu przygotowanie, wspomóżenie lub zabezpieczenie postępowania głównego. Postępowanie mediacyjne i pojednawcze (art. 183¹–186 k.p.c.) jest zaliczane właśnie do grupy postępowań pomocniczych; jego celem jest polubowne rozwiązywanie sporów – szybkie i pozbawione obciążeń wynikających z zasad prowadzenia postępowania rozpoznawczego. W piśmiennictwie i judykaturze podkreśla się, że postępowania pomocnicze są normowane przepisami bezwzględnie obowiązującymi, mającymi charakter szczególny w stosunku do przepisów regulujących postępowanie główne. Dotyczy to także przepisów o właściwości sądów, która w tym wypadku jest łączona ściśle

z właściwością funkcjonalną (por. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2004 r., III CZP 110/03, OSNC 2004, nr 9, poz. 133, oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 1994 r., III CZP 143/94, OSNC 1995, nr 3, poz. 46, z dnia 5 stycznia 1999 r., III CZP 54/98, OSNC 1999, nr 6, poz. 105, i z dnia 24 stycznia 2003 r., III CZP 90/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 145).

Treść art. 185 § 1 k.p.c. wskazuje, że miejscowa i rzeczowa właściwość sądu w sprawach o zawezwanie do próby ugodowej została uregulowana w sposób zupełny i wyczerpujący, nieprzewidujący jakichkolwiek odstępstw. Ustawodawca jednoznacznie przywiązał te sprawy do sądu rejonowego, niezależnie od ich wagi oraz innych przesłanek decydujących o rzeczowej właściwości sądu (por. np. art. 17 k.p.c.). Wyraźnie i jednoznacznie ograniczył także kryteria właściwości miejscowej, stwierdzając, że określają ją przesłanki sądu „ogólnie właściwego dla przeciwnika”. Oznacza to – co potwierdza piśmiennictwo – że ustawodawca odwołał się do art. 27–30 k.p.c., umiejscowionych w oddziale 1 „Właściwość ogólna”, określających właściwość miejscową sądu według zasady *actor sequitur forum rei*, a więc według miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego („przeciwnika”). Takie odwołania są stosowane także w innych przypadkach, w których ustawodawca – w sposób imperatywny, wyłączający jakiegokolwiek odstępstwa – określa sąd miejscowo właściwy według właściwości ogólnej pozwanego lub dłużnika (np. art. 183¹³, 505³³, 505³⁴, 505³⁶, 781 § 1² i 2, art. 843 § 2 i art. 895 k.p.c.). Podobną metodą, choć stosując niekiedy inne kryteria właściwości, ustawodawca posługuje się przy ustanawianiu właściwości sądu w innych postępowaniach pomocniczych, np. w postępowaniu o zabezpieczenie dowodów (art. 311 k.p.c.), o odtworzenie zaginionych lub zniszczonych akt (art. 719 k.p.c.) lub o wyjawienie majątku (art. 914 k.p.c.). Inaczej mówiąc, treść art. 185 § 1 wskazuje jednoznacznie, że unormowanie przewidujące w sprawach o zawezwanie do próby ugodowej jeden sąd właściwy miejscowo nadaje tej właściwości cechy właściwości wyłącznej, wykluczającej wybór sądu przez wnioskodawcę (przemienność) albo – zawartą na podstawie art. 46 § 1 k.p.c. – umowę kształtującą właściwość miejscową sądu w tych sprawach (*prorogatio fori*).

W tej sytuacji zawarcie umowy prorogacyjnej obejmującej także sprawy o zawezwanie do próby ugodowej jest – zgodnie z art. 46 § 2 k.p.c. –

niedopuszczalne, a jeżeli umowa taka została zawarta, nie wywołuje zamierzonych przez strony skutków procesowych. W konsekwencji należy przyjąć, że sąd rejonowy ogólnie właściwy dla przeciwnika (art. 27–30 w związku z art. 185 § 1 k.p.c.) jest właściwy w sprawie o zawiązanie do próby ugodowej także wtedy, gdy strony umówiły się na piśmie o poddanie innemu sądowi pierwszej instancji sporu wynikłego lub mogącego w przyszłości wyniknąć z oznaczonego stosunku prawnego. Jeżeli jednak w myśl wymienionych przepisów nie można – jak w niniejszej sprawie – ustalić sądu rejonowego ogólnie właściwego dla przeciwnika, Sąd Najwyższy oznacza sąd, do którego należy złożyć wniosek o zawiązanie do próby ugodowej (art. 45 k.p.c.).

Z tych względów orzeczono, jak na wstępie.